

Een prestatie van jewelste. Anders kon de jury het niet formuleren. De beslissing het mooie eigen huis af te breken en een nieuw huis op die plek neer te zetten – dat wél aan de eisen van maximale toegankelijkheid zou voldoen en het zicht op de rivier zou herstellen – is al geen sinecure. Veel emotionele weerstanden moeten daarvoor overwonnen worden. Vervolgens is er de zoektocht naar ‘het soort’ nieuwbouw en de diepgaande oriëntatie op de milieuaspecten in het bouwen. Daarna de belangrijke beslissing van de architectenkeuze en de worsteling om te voldoen aan de intensieve regelgeving die voor dijkbebouwingen in het bijzonder geldt. De locatie bevindt zich op de grens van twee provincies, wat soms tot verdubbelde ‘overheidsaandacht’ leidde. En daar komt nog bij dat het beschikbare budget relatief beperkt was. Het volbrengen van een dergelijke opgave zou voor een professional al een stevig karwei betekenen, voor een particulier niet afkomstig uit de bouwwereld is dit – zoals gezegd – een prestatie van jewelste. Alhoewel op de gerealiseerde architectuur wel wat valt af te dingen, is het eindresultaat – zeker wat betreft het realiseren van de ecologische doelstellingen – absoluut bewonderswaardig.

L.S. van Duyvenbode Zonnewoning in Dalem

Architect **E.A. Franke, Franke Architecten**
Aannemer **De Jager**
Planvorming en realisatie **1998–2000**

Daar waar de rivieren Waal en Maas in elkaar samenvloeien, tegenover het Slot Loevestein, ligt het dijkhuis de Zonnewoning. Het vrijstaande rechthoekige witte woonhuis bestaat uit twee verdiepingen: een boven- en benedenhuis. Het bovenhuis, toegankelijk via een loopbrug vanaf de dijk, heeft een woonkamer, keuken, slaapkamer en badkamer en vormt de belangrijkste woonverdieping. Twee wanden van de woonkamer zijn volledig uit glas opgetrokken en middels schuifdeuren kan het aangrenzende terras worden betreden. Vanuit de woonkamer en het terras is er een magnifiek uitzicht over de rivier. In het benedenhuis – achter de dijk gelegen – bevinden zich een slaapkamer, bijkeuken en badkamer. De overstek van het bovenhuis zorgt voor een droge parkeerplaats voor de auto en een overdekt terras. Ook op dit niveau is er een toegang tot de woning.

Aan het huis ligt een energiebesparend concept ten grondslag. Het wordt voor meer dan 50 procent verwarmd met zonne-energie door de zongerichte oriëntatie. Door de zonnecollectoren op het dak wordt het water op natuurlijke wijze verwarmd. Verder is er sprake van een gebalanceerd ventilatiesysteem met warmteterugwinning voor het behoud van warmte. Dit systeem hergebruikt 90 procent van de warmte van de afvoerlucht, terwijl het voortdurend verse lucht inlaat. Deze toepassingen, aangevuld met geïsoleerde kozijnen, driedubbel glas en een witgestuukte isolatielaag op de buitenmuren, zorgen ervoor dat het energieverbruik maar een tiende van de gebruikelijke hoeveelheid is.

Oorspronkelijk stond er op deze locatie een dijkwoning met rieten dak uit 1850. Het traditionele huis was echter lastig toegankelijk voor vrienden en familie die moeilijk ter been zijn. Dit leidde tot het besef bij de opdrachtgevers dat ook voor hen op de oude dag het huis moeilijker bewoonbaar zou worden. Toen er in 1995 een dijkverzwaring plaatshad, waardoor de woning niet meer toegankelijk was via de gebruikelijke entree en de helft van het zicht vanuit de woonkamer werd belemmerd, overwogen de opdrachtgevers om te verhuizen. De zoektocht naar een andere woning leverde echter geen bevredigend alternatief op en het gezin besloot over te gaan tot sloop van het oorspronkelijke huis en op de vrijgekomen plek nieuwbouw te realiseren. Dit was niet de makkelijkste weg, de opdrachtgever formuleert het als volgt: ‘Omdat

bouwen aan de dijk van oudsher een extra vracht aan voorschriften en bemoeizucht met zich meebrengt, het polderdistrict had al zo’n 82 aanvullende voorwaarden, zagen we het somber in.’ Het was dan ook van belang om een architect te vinden die uit de voeten zou kunnen met de bijzondere bouwlocatie. De tentoonstelling van de genomineerden voor de prijsvraag Bouwen aan de Dijk bood uitkomst. Na een bezoek raakte het echtpaar gecharmeerd van het ontwerp ‘Onthaast bestaan’ van de architect Franke, dat de tweede prijs gewonnen had. De bewuste architect werd gevraagd een ontwerp te maken gebaseerd op de wensen van de eigenaar-bewoners: een beperkt budget, een minimum aan onderhoud aan de woning, aandacht voor energiezuinig wonen. Samen met de Stichting Passief Wonen en de universiteit in Darmstadt werd er een plan ontwikkeld voor een milieuvriendelijke dijkwoning. Het proces ging gepaard met risico’s voor de opdrachtgevers en de meewerkende bedrijven, omdat voor het experimentele karakter van dit huis geen standaardgarantieregelingen bestaan. Door het nemen van deze risico’s is de woning echter het eerste passieve woonhuis in Nederland en mede door de ontwikkeling in particulier opdrachtgeverschap een bijzonder experiment.

